

CHARACTERISTICS OF PEDAGOGICAL ACMEOLOGY AS A SCIENTIFIC FIELD FOR ACHIEVING PROFESSIONALISM

Abstract: The purpose of this article is to present Pedagogical Acmeology as a new scientific knowledge and defined its characteristics for achieving professionalism in the teaching profession.

The content of Pedagogical Acmeology is determined by the specifics of the work in the reading profession. As it is known, the object of the teacher's work is the education and upbringing of the student, who is an active participant in the pedagogical process, has his own goals, motives, his own logic of behavior, and is also in the process of formation and development.

Based on this, the essence of Pedagogical Acmeology is to determine the ways to achieve professionalism of the teacher, who has a clear humanistic focus on the development of the personality of another person, called a student.

Pedagogical Acmeology is a science that explores ways to achieve professionalism and competence in the work of the teacher

Author information:

Neli Dimitrova

Professor, PhD

at Konstantin Preslavsky – University of Shumen

Department of Technology education,

Entrepreneurship and visual arts

✉ n.dimitrova@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

Pedagogical Acmeology, new scientific knowledge

Бързите темпове на живот все повече изискват хора знаещи и можещи в съответната професия. За да бъде подготвено младото поколение адекватно на съвременния живот е необходимо учителите да се развиват и повишават своята квалификация. Все по често се изисква подобряване на професионалното образование, което определя повишаването на педагогическата квалификация на учителите, както и като повишаване на техния професионален опит.

Една от науките занимаващи се с това е именно науката Педагогическа акмеология.

Целта на настоящата статия е да представи Педагогическа акмеология, като ново научно познание и се определят нейните характеристики за достигане на професионализъм в учителската професия.

Съдържанието на Педагогическата акмеология се определя от спецификата на работата в чителската професия. Както е известно обект на работата на учителя е обучението и възпитанието на ученика, който е активен участник в педагогическия процес, има свои цели, мотиви, своя логика на поведение, а също така е в процес на формиране и развитие. Целите и задачите в работата на учителя са разнообразни и варират от глобални цели, заложиени от социалния статус на обществото, до специфични и оперативни цели, определени от възможностите на ученическата личност. Педагогическите задачи винаги са нестандартни и изискват творчески подход от учителя. Методите на дейност в работата на учителя са включени в контекста на високо нормативното социално поведение на учителя, обусловено от системата от етични норми.

Основният резултат от работата на учителя е наличието на положителни качествени промени в умственото и личностно развитие на учениците: в предоставянето на знания, умения и способности, които отговарят на образователните стандарти, приети в обществото; във формирането на личностни качества, необходими за активен живот в обществото, за решаване на проблеми в бъдещата дейност. Въз основа на гореизложеното същността на Педагогическата акмеология е да определи начините за постигане на професионализъм на учителя, който има ясно изразен хуманистичен фокус върху развитието на личността на друг човек, наречен ученик.

Педагогическата Акмеология е наука, която изследва пътищата за достигане на професионализъм и компетентност в труда на учителя.

Необходимостта от подобряване на професионалното образование определя задачите за повишаване на педагогическата квалификация на учителите от висше, средно и основно професионално образование като повишаване на тяхната професионална компетентност в областта на съвременните постижения на педагогиката, психологията и Акмеологията.

От самото начало на своето развитие Акмеологията разработва стратегии и технологии за формиране на професионалисти от висок клас в различни сфери на човешката дейност (Деркач, 2004; Кузьмина, 2001). Възникнала като нова парадигма на пресечната точка на социалните, техническите, хуманитарните и природните науки, Акмеологията решава проблема за идентифициране на оптимални фактори и условия, които позволяват на възрастния човек да се осъществи като индивид, личност и субект на дейност, т.е. постигне своето "акме" (предимно в професионалните дейности). Съвременната Акмеология продължава да се развива във взаимодействието на всички горепосочени науки. Развитието на Акмеологията се дължи на необходимостта от изучаване на цялостния образ на човек, включително изучаването на процеса на формиране, формиране и модели на развитие на човек на етапа на неговата зряла възраст, като се вземат предвид особеностите на неговата личност. Анамнеза в предишни възрастови етапи. Това изследване дава възможност да се анализират предпоставките, благоприятстващи формирането му като професионалист от висок клас, като се вземат предвид всички аспекти на зрелостта на личността.

Според авторите О. Акимова, Г. Соломина, А. Франц, Н. Чапаев, К. Шевченко, Т. Табаченко Г. Климова и Т. Резер „Всеки човек е уникално индивидуален, всеки от нас има своя връх, свой Олимп и всеки се стреми към него по свой начин: някой бързо излита към своя Олимп, някой „изкачва скалните му пътеки“. И всеки човек, следователно, е "олимпиец", всеки е благороден в стремежа си да създаде себе си - да постигне своя връх, своята собствена осъществимост. В същото време възникват и други въпроси, които могат да бъдат решени в рамките на педагогическото използване на Акмеологията. Това са въпросите за изучаване на необходимите и достатъчни житейски обстоятелства на всеки етап от онтогенезата, които позволяват да се изведе развитието на дете, юноша, млад мъж до върха, характерен за всяка възраст. Това е идентифицирането на системата от образователни средства, която е оптимална за растящия човек, така че трябва да се осъществи преходът от пика на развитие, постигнат в една възрастова фаза, към пика на развитие, характерен за следващата фаза на онтогенезата. В живота може да се случи и обстоятелствата, в които човек е изпаднал на един етап от своето развитие, да се окажат неблагоприятни за достигане на върховото ниво в своето развитие, което би било възможно за него, ако обстоятелствата бяха различни. Тогава Акмеологията, в сътрудничество с Педагогиката, трябва да идентифицира начини за компенсирание на непостигнатия оптимум в развитието на дете, юноша, млад мъж в предишния сегмент от техния жизнен път, чрез свързване на специални възпитателни влияния и инициране на напълно определена собствена дейност. (предучилищна възраст, ученик, ученик), за да коригира отклонение в развитието, възникнало у него в предишния сегмент от неговия жизнен път“ (Акимова, Соломина, Франц и др. 2012; с. 10).

Педагогическата дейност в организация и управление на образованието е многофункционална и включва много различни видове области на дейност като: учебна, развиваща, възпитателна, диагностична, корекционна, консултантска, управленско-организационна, рефлексивна (анализ на опита), самовъзпитателна.

Субекти на видове педагогическа дейност и участници в педагогическо взаимодействие са: учители (учители, учители, възпитатели), ученици и техните родители, възрастни обучаеми, ръководители, методисти, организатори в областта на образованието. Тяхната дейност е съдържанието на педагогическата Акмеология. Педагогическата Акмеология включва и онези специалисти (ръководители, военнослужещи и др.), които въпреки че работят извън сферата на образованието, в съответствие със служебните си задължения, се занимават с обучение и възпитание на други хора.

В своя труд „Педагогическа Акмеология“ авторите О. Акимова, Г. Соломина, А. Франц, Н. Чапаев, К. Шевченко, Т. Табаченко Г. Климова и Т. Резер описват, че „под „акме“ в професионалната дейност се разбира постоянно успешно, въз основа на получените резултати, високо ниво на решаване на проблеми, които съставляват съдържанието на дейността на специалиста в определена област. Постигането на „акме“ е резултат от взаимодействието на множество обективни и субективни условия и обстоятелства в живота на човек. Талантът, способностите, физическото и психическото здраве могат да се разглеждат като субективни фактори, а условията на възпитание, обучение, качеството на образованието и др., като обективни фактори на този процес. Освен това самото понятие „акме“, както и процесът на постигането му, до голяма степен зависи от конкретната професионална дейност.

Акмеологията би била изключително описателна наука, ако се сведе до каталогизиране на акме по професия“ (Акимова, Соломина, Франц и др. 2012; с. 8).

От гледна точка на Акмеологията, професионализмът е свойство на личността, която се стреми да постигне към „акме“ или т. нар. „върх“ в своята професия. Акмеологията като наука изучава основните подходи към развитието на професионализма, както и онези фактори, условия, механизми, които определят успеха на личностното усъвършенстване и самоусъвършенстване, пълнотата на неговата самореализация в професията и в живота. Съдържанието на Педагогическата акмеология се определя от спецификата на професионализма на учителя, оригиналността на съчетанието на обекта, условията, методите и технологиите и резултатите в работата на учителя. Тя допринася за постигането на върховете на професионализма от учителя, състояща се в хуманистична ориентация към развитието на личността на учениците чрез отделни учебни предмети, в избора на учителя на методи и средства за неговата дейност, като взема предвид мотивите, ценностните ориентации, целите на учениците, при подготовката на учениците за следващите етапи от педагогическия маршрут.

Изучаването на теоретичните основи и практическото развитие на акмеологичните технологии за самопознание, саморегулация и самореализация допринасят за идентифицирането на стратегии и тактики за постигане на високи професионални умения на учителя, което е необходимо в глобалното развитие на образователната сфера, както и придобиване на опит в проектирането на процеса на професионално и личностно саморазвитие в процеса на професионално израстване и постигане на професионализъм.

Педагогическото умение и професионализмът на учителя са неразделни характеристики на личността на учителя. Педагогическите задачи, които учителят трябва да решава, винаги са нестандартни и многофункционални. В организация и управление на образованието педагогическата дейност включва много различни видове и области на дейност: преподавателска, развиваща, възпитателна, диагностична, корекционна, консултантска, управленска, организационна, рефлексивна и др. личност до високо ниво на компетентност и професионално съвършенство. За да могат да се справят с тези дейности учителите трябва

непрекъснато да се развиват, което е основната цел на все още новата наука – педагогическа Акмеология.

Педагогическата акмеология характеризира избраните от учителя начини за постигане на професионализъм, както и начини за преодоляване на професионалните деформации на личността на учителя. Освен това в Педагогическата акмеологията специално място заема и развитието на професионалната компетентност и нейните различни видове, тъй като професионалната компетентност е основният компонент на професионализма на личността. В управление на образованието се подчертава, че интелектуалното развитие е от голямо значение за повишаване нивото на професионалната компетентност. Същото нарастване на нивото на компетентност служи като стимул за формиране на нови умения и способности, т. е. растеж на професионалните умения. Развитието на компетентността (професионалното развитие) на учителите определя личните и професионалните стандарти, както и има положителен ефект върху мотивацията за лични и професионални постижения.

Една от централните концепции на педагогическата Акмеология е разбирането за професионализма на учителя. Тя се разбира като интегрална характеристика на личността на учителя, която предполага притежаването на няколко вида професионална дейност и наличието на комбинация от професионално важни психологически качества у учителя, които осигуряват ефективно решение на професионални педагогически проблеми в обучението и възпитанието. студенти (Маркова, 1993).

От всичко казано до тук може да се обобщи, че Педагогическата Акмеология разкрива нивата и етапите на професионализъм в дейността и личността на учителя. В Педагогическата Акмеология той се разглежда като – ерудиран човек, учител по призвание, майстор, диагностик, хуманист, самодиагностик, новатор, сътрудник, изследовател и т.н. Всички тези качества определят педагогическия професионализъм. Затова той може да се разглежда като устойчиви свойства на субекта или личностни качества, осигуряващи висока продуктивност в педагогическата дейност.

Педагогическата Акмеология разкрива нивата и етапите на професионализъм на дейността и зрелостта на личността на учителя, които могат да се подредят по следния начин: овладяване на професията; достигане на педагогически постижения и проява на педагогическо творчество.

Педагогическата акмеология дефинира траекторията на израстване като индивидуално избран от учителя път за постигане на професионализъм. Тъй като Педагогическата акмеология е сложна наука, към момента тя все още трупа данни, свързани със закономерностите и механизмите на движение към висините на не индивидуално и не личностно развитие, а по същество към професионалното развитие в различни сфери на дейност.

Акмеологическият подход в професионалното образование осигурява засилване на професионалната мотивация, стимулиране на реализацията на творческия потенциал, идентифициране и ползотворно използване на личните ресурси за постигане на успех в професионалната дейност на учителя, които се разглеждат по-нататък в дисертационния труд.

References:

1. Akimova, O. G., Solomina, A. F., N. Сeчepaев, K. Shevchenko, i dr. (2012) Pedagogicheska akmeologiya. Kolektivna monografiya / pod redakciyata na O. B. Akomova. Ekateriniburg
2. Derkach, A. (2004) Akmeologiya. Uchebnik, Izdatelstvo RAGS, Moskva
3. Kizmina, N. V. (2001) Akmeologicheskaya teoriya povisheniya kachestva podgotovki spechialistov obtazovanita Moskva
4. Markova, A. (1993) Pshihologiya na truda uchitelya. Prosveshtenie, Moskva